

УДК 342

DOI 10.33244/2617-4154.2(15).2024.68-78

М. М. Герман,

аспірант,

Університет митної справи та фінансів

e-mail: dniproproektiv@ukr.net

ORCID ID 0009-0000-7312-9647

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена питанням оптимізації системи суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні. Наголошено, що організаційна складова організаційно-правового механізму сприяння забезпечення охорони і захисту прав інтелектуальної власності представляють органи усіх гілок влади. Мета забезпечення захисту інтелектуальної власності адміністративними методами та засобами й дотримання прав і законних інтересів осіб під час захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності близька до мети попереднього напрямку. Підкреслено, що адміністративно-правова охорона авторського права та суміжних прав здійснюється суб'єктами публічного управління, що об'єднують діяльність органів виконавчої влади, органів самоврядування та інституцій громадянського суспільства. Водночас процес оптимізації системи суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні був спрямований на здійснення спеціалізації адміністративно-правових заходів у сфері підтримки правопорядку, встановленого нормами адміністративного законодавства в галузі захисту інтелектуальної власності, та сприяння здійснення правової охорони правовласниками, що забезпечується діяльністю суб'єктів у сфері суспільної діяльності. Одним із напрямів оптимізації є вдосконалення законодавства, що регулює сферу інтелектуальної власності, з метою спрощення процедур реєстрації та захисту прав на інтелектуальні результати. Це може охоплювати вдосконалення процедур подання заявок, скорочення термінів розгляду справ, а також збільшення відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності. Оптимізація системи суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні спрямована на подолання проблем розповсюдження контрафактної продукції та застосування спрощеної процедури знищення товарів, які містять ознаки порушення прав інтелектуальної власності.

Ключові слова: інтелектуальна власність, охорона, захист, суб'єкти, органи влади, правовласники.

Метою статті є комплексний загальнотеоретичний аналіз оптимізації системи суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні в законодавстві та доктрині адміністративного права.

Постановка проблеми. Механізм організаційно-правового забезпечення охорони та захисту прав інтелектуальної власності – це комплексне явище, що складається з двох основних підсистем: організаційної та правової. Хоча складові цього механізму різні за своєю природою, їх призначення полягає в тому, щоб досягнути єдиної мети – тобто забезпечити ефективну охорону та захист прав інтелектуальної власності.

Важливою складовою механізму організаційно-правового забезпечення охорони та захисту прав інтелектуальної власності є інституційна система суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні.

Формальна наявність будь-якого права не забезпечує його реалізацію, якщо не буде створено умови для цього, зокрема, через організацію, створення спеціальних органів, які наділяються відповідними повноваженнями.

Упродовж останніх років в Україні сформовано систему органів, які прямо чи опосередковано забезпечують діяльність у сфері правової охорони та захисту прав суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні.

Такі органи представлені у всіх гілках влади – законодавчій, судовій та виконавчій – і становлять основу організаційної складової цього механізму. Тому для повноцінного дослідження його функціонування необхідно проаналізувати повноваження державних органів України у сфері охорони та захисту прав суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні.

Аналіз стану досліджень. Теоретичні основи побудови та розвитку системи суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні висвітлювали у своїх працях такі сучасні вітчизняні науковці: М. В. Борута [1], В. В. Галуцько [2], Н. В. Глущенко [3], І. Г. Запорожець [4], І. П. Катеринчук [5], В. К. Матвійчук [6], О. М. Мельник [7], Г. Є. Миджин [8], М. Ю. Потоцький [9], Г. С. Римарчук [10], В. В. Селіваненко [11], В.К. Хаустов [12], В. О. Хома, Е. С. Молдован [13], Р. Б. Шишка [14], А. П. Шпак [15] та інші.

Водночас, питанням оптимізації системи суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні на доктринальному рівні приділено недостатньо уваги, що зумовлює наукову актуальність зазначеної теми.

Виклад основного матеріалу. Правова охорона накладає на державу ширші зобов'язання щодо встановлення прав та обов'язків урегульованих нормами права гарантій прав і захисту. Захист являє собою застосування до правопорушника заходів державного впливу з метою відновлення порушеної цінності. На нашу думку, адміністративно-правова охорона права інтелектуальної власності містить у собі гарантію забезпечення прав і свобод суб'єкта законодавством, двостороннього виконання нормативних приписів закону з метою реалізації наданих прав [5].

Метою застосування адміністративних методів і засобів захисту інтелектуальної власності є охорона та підтримка правопорядку, встановленого нормами адміністративного

законодавства в галузі захисту інтелектуальної власності, що забезпечується діяльністю суб'єктів у сфері суспільної діяльності. Мета забезпечення захисту інтелектуальної власності адміністративними методами та засобами й дотримання прав і законних інтересів осіб під час захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності близька до мети попереднього напрямку [8].

Водночас адміністративно-правова охорона авторського права та суміжних прав здійснюється суб'єктами публічного управління, що об'єднують собою діяльність органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та невіддільних за характером своєї діяльності суб'єктів (громадських організацій) у разі делегування їм державно-владних повноважень [1].

Серед органів виконавчої влади, які є суб'єктами адміністративно-правового механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності у сфері медицини та біотехнологій, зважаючи на їх повноваження, виокремлено: а) суб'єкти, для яких повноваження з охорони та захисту прав інтелектуальної власності є основними; б) суб'єкти, які здійснюють повноваження з охорони та захисту прав інтелектуальної власності в межах основних завдань (Кабінет Міністрів України, Міністерство охорони здоров'я України, Антимонопольний комітет України, Державна митна служба України, Національна поліція України, Служба безпеки України) [3].

Насамперед до таких органів належить Верховна Рада України, у складі якої функціонує Комітет з питань науки і освіти, до якого зі свого боку входить підкомітет із питань інтелектуальної власності. Основне призначення ВРУ – це прийняття законів, тобто таких нормативно-правових актів, які наділені вищою юридичною силою та регулюють найважливіші суспільні відносини встановленням загальнообов'язкових правил (норм) [16]. Про важливу роль ВРУ в системі охорони та захисту прав інтелектуальної власності свідчать більше ніж 18 багатосторонніх міжнародних договорів у цій сфері, які також є частиною національного законодавства й учасницею яких є Україна, а також понад два десятки законів.

У контексті дослідження механізмів організаційно-правового забезпечення охорони та захисту прав інтелектуальної власності й механізмів взаємодії органів державної влади в цій сфері важливо звернути увагу на те, що за процедурою для попереднього розгляду законопроекту на засідання головного комітету запрошується ініціатор внесення законопроекту чи представник суб'єкта права законодавчої ініціативи, а в разі потреби – представники КМУ, міністерств, інших державних органів, об'єднань громадян, а також експерти, фахівці та інші особи. Тобто в разі потреби удосконалення механізму правового регулювання сфери охорони та захисту прав інтелектуальної власності за ініціативою, наприклад, фахівців митної справи на етапі внесення законопроектів з цієї проблематики до ВРУ, постає питання вибудовування тісної взаємодії всіх ланок ланцюга від державного інспектора з питань інтелектуальної власності відділу захисту прав інтелектуальної власності та експортного контролю Управління заходів регулювання ЗЕД Департаменту організації митного контролю та оформлення ДФС України (із проходженням за потреб попередніх узгоджень з КМУ та використанням його права законодавчої ініціативи) до членів підкомітету з питань інтелектуальної власності, що діє у складі Комітету з питань науки і освіти ВРУ.

Герман М. М. Оптимізація системи суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні

Налагодження такої взаємодії та супровід законопроекту є запорукою більш свідомого та професійного обговорення й сприйняття положень проєкту депутатами ВРУ, так як саме від них залежить прийняття закону, тобто вирішення питання по суті. Таке відомче лобіювання підготовленого законопроекту не повинно сприйматись негативно.

У переважній більшості країн з республіканською формою правління існує дієвий механізм лобіювання законопроєктів, який зовсім не пов'язаний з підкупом парламентарів чи використанням інших незаконних методів досягнення мети. Ця сфера взаємодії зацікавлених груп осіб та парламентарів врегульована на законодавчому рівні в США законом 1946 р. у ФРН законом 1972 р. Для ефективного просування в парламенті відповідних інтересів через прийняття законів представнику необхідно достатньо чітко знати весь законотворчий процес, знати порядок обговорення та прийняття рішень у профільному парламентському комітеті, орієнтуватись, уміти доступно та переконливо представити свої інтереси, застосовуючи при цьому комунікативні, ораторські прийоми та засоби візуальної презентації. Супровід або лобіювання інтересів передбачає проведення попередніх консультацій та попереднє в'яснення та узгодження позицій.

Також для просування інтересів можна використати вплив громадськості, думку правовласників, висновки та рекомендації міжнародних організацій, що діють у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Отже, для ефективного функціонування організаційно-правового механізму сприяння захисту прав інтелектуальної власності необхідно забезпечити активну взаємодію в сегменті взаємовідносин Комітету ВРУ з питань науки і освіти, у складі якого діє підкомітет з питань інтелектуальної власності, з однієї сторони, та, з іншої – представників інших органів влади та громадських організацій. Для цього потрібно врахувати особливості законотворчого процесу та необхідність професійного супроводу законопроєктів із використанням методів паблік-релейшнз.

Президент України є вагомим елементом організаційної складової системи охорони прав інтелектуальної власності, оскільки він, згідно з Конституцією України, є гарантом прав і свобод людини і громадянина. Одним із таких конституційних прав є право людини на творчу й інтелектуальну діяльність та на використання її результатів, тобто фактично право інтелектуальної власності [16]. Крім того, Президент України уповноважений видавати нормативні акти – укази й розпорядження, зокрема ті, які регулюють сферу інтелектуальної власності.

Вищим органом виконавчої влади в Україні є КМУ [16]. У контексті здійснюваного дослідження КМУ може і повинен розглядатися як один з найважливіших елементів організаційної складової механізму охорони і захисту прав інтелектуальної власності, оскільки на нього покладається обов'язок вживати заходи щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, зокрема й права інтелектуальної власності. До того ж КМУ забезпечує реалізацію політики в сфері науки, здійснює заходи щодо забезпечення національної безпеки України, складовою якої є охорона і захист прав інтелектуальної власності.

Відповідно до Постанови КМУ «Про оптимізацію системи органів виконавчої влади» від 10 вересня 2014 р. № 442 [17] безпосередньо КМУ спрямовується і координується робота ряду центральних органів виконавчої влади, які входять до системи організаційного забезпечення охорони і захисту інтелектуальної власності, зокрема АМКУ.

Також цією Постановою було свого часу визначено, що діяльність Державної служби інтелектуальної власності (далі – ДСІВ) координується через міністра економічного розвитку і торгівлі. Певний час, ключова роль в організаційній складовій механізмі охорони прав інтелектуальної власності належала саме ДСІВ. У грудні 2010 р. вона стала правонаступницею Державного департаменту інтелектуальної власності, що діяв у складі Міністерства освіти і науки України в рамках проголошеної в Україні адміністративної реформи.

Проте 23 серпня 2016 року постановою № 585 КМУ ліквідував Державну службу інтелектуальної власності і поклав на Міністерство економічного розвитку і торгівлі завдання і функції з реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності та визначив це Міністерство правонаступником цієї служби в частині реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності. 11 травня 2017 року постановою № 320 КМУ передав Мінекономрозвитку функції з реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності, які до цього здійснювала Державна служба інтелектуальної власності, а також припинив чинність Положення про ДСІВ. У структурі Міністерства економічного розвитку і торгівлі України було утворено Департамент інтелектуальної власності, до якого перейшли функції колишньої ДСІВ.

Сьогодні Міністерство економічного розвитку і торгівлі України забезпечує формування та реалізацію державної політики економічного і соціального розвитку, цінової, інвестиційної, зовнішньоекономічної політики, державної політики у сферах торгівлі, інтелектуальної власності, державної регіональної політики, державної політики з питань розвитку підприємництва, технічного регулювання та захисту прав споживачів, а також міжвідомчої координації з питань економічного і соціального співробітництва України з ЄС.

Міністерство внутрішніх справ України (далі – МВС) у порядку та у способи, передбачені законодавством, також здійснює заходи щодо захисту об'єктів права інтелектуальної власності від протиправних посягань. МВС за принципом системності вживає заходів, спрямованих на посилення протидії незаконному ввезенню, тиражуванню і розповсюдженню на території держави контрафактної аудіовізуальної продукції, комп'ютерного програмного забезпечення, викриття фактів виробництва і реалізації фальсифікованої продукції з незаконним використанням торговельних марок відомих вітчизняних та зарубіжних товаровиробників. У структурі МВС виявленням та припиненням фактів порушення прав інтелектуальної власності займається окремий департамент. Зі свого боку відповідно до Конвенції про кіберзлочинність [18], у структурі МВС питання протидії порушенню авторських і суміжних прав у мережі «Інтернет» належить до компетенції підрозділів боротьби з кіберзлочинністю.

Серед елементів організаційної складової механізму охорони прав інтелектуальної власності особливе місце займає Міністерство фінансів України, яке реалізує, зокрема, державну податкову політику, державну політику в сфері державної митної справи, здійснює реалізацію державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства.

Міністерство аграрної політики та продовольства України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах карантину та захисту рослин, охорони прав на сорти рослин, топографо-геодезичної і картографічної діяльності. Серед завдань Мінагрополітики, на яких варто наголосити в контексті здійснення дослідження, є: затвердження положення про авторське право в картографії; затвердження порядку складання й подачі заявок на надання патенту на сорти рослин і посвідчення про авторство на сорти рослин; установлення критеріїв заборони поширення сортів в Україні; затвердження положення про атестаційну комісію із придбання прав представників з питань інтелектуальної власності на сорти рослин; затвердження положення про державний реєстр прав власників сортів рослин і про видачу патентів України на сорти рослин; затвердження положення про Каталог сортів рослин, придатних для поширення в Україні; затвердження порядку ведення реєстру представників із питань інтелектуальної власності на сорти рослин; затвердження порядку визначення уповноваженого закладу експертизи сортів рослин; затвердження порядку ознайомлення з матеріалами заявки на сорт і відомостями, занесеними до державного реєстру прав власників сортів рослин; затвердження порядку поширення в Україні сорту, на який не поширюється виключне право власника; затвердження положення про державний реєстр заявок на сорти рослин, положення про державний реєстр прав власників сортів рослин і про видачу патентів на сорти рослин, положення про експертизу назв сортів рослин; забезпечення реєстрації сортів рослин.

Міністерство охорони здоров'я України здійснює формування державної політики в сфері захисту інтелектуальної власності та доступу до лікарських засобів. Це Міністерство є також спеціально уповноваженим органом щодо визначення та контролю особливих властивостей, певних якостей та інших характеристик товарів відносно продуктів харчування, продовольчої сировини та мінеральних вод (на виконання Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів»). Повноваження Міністерства охорони здоров'я України у сфері захисту прав інтелектуальної власності зводяться до: видачі реєстраційного посвідчення на лікарський засіб; надання дозволу на ввезення незареєстрованих в Україні лікарських засобів у встановленому законодавством порядку; прийняття рішення про проведення клінічних випробувань лікарських засобів; проведення експертизи реєстраційних матеріалів (реєстраційного досьє) і здійснення контролю якості лікарських засобів; здійснення державної реєстрації лікарських засобів, реєстрації допоміжних речовин, лікарської рослинної сировини, лікувальної косметики, імунобіологічних препаратів, біоматеріалів.

Міністерство культури України та інформаційної політики України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМУ. Мінкультури України є головним органом щодо формування державної політики у сфері кінематографії, формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, а також спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері міжнародних відносин, релігії та захисту прав національних меншин України. У процесі реалізації державної політики в зазначених сферах Міністерство культури України виконує такі безпосередні та опосередковані завдання щодо захисту прав інтелектуальної власності: вживає заходів щодо захисту об'єктів права інтелектуальної власності, реалізації авторських і суміжних прав з питань, що належать до компетенції Мінкультури України; формує та веде Державний реєстр національного культурного надбання; затверджує зразки паспортів на смичкові музичні інструменти і смички та перелік державних установ, яким надається право проведення державної експертизи смичкових музичних інструментів і смичків.

Державне агентство України з питань кіно є ще одним центральним органом виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується і координується КМУ через міністра культури України. Цей орган видає державні посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів і під час здійснення цієї діяльності вживає заходів із захисту об'єктів права ІВ, реалізації авторських і суміжних прав. Серед таких заходів, зокрема, контроль за дотриманням законності прокату, тиражування, розповсюдження, публічного показу або демонстрування фільмів, а також виконання умов, передбачених прокатним посвідченням, у межах компетенції Держкіно України; здійснення контролю за тиражуванням фільмокопій на відеоносіях, їх продажем, передачею у прокат і оренду для публічного показу через відеоустановку; здійснення контролю за тиражуванням фільмокопій на кіноплівці, передачею їх у прокат, демонструванням фільмокопій на кіноплівці у призначених для цього приміщеннях: кінотеатрах, кіноустановках тощо.

Особлива роль під час вирішення правових питань у сфері інтелектуальної власності належить органам зі спеціальним статусом, зокрема Раді національної безпеки і оборони України (далі – РНБО України) та Службі безпеки України (далі – СБУ).

РНБО України, будучи координаційним органом при Президентові України, координує й здійснює поточний контроль за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони.

СБУ бере участь у розробленні та здійсненні заходів із забезпечення захисту державної таємниці, сприяння в збереженні комерційної таємниці, запобігання правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. СБУ несе відповідальність за державну політику щодо голографічного захисту товарів і документів, здійснює державний контроль і координацію діяльності в цій сфері.

Висновки. Отже, можемо констатувати, що організаційна складова організаційно-правового механізму сприяння забезпечення охорони і захисту прав інтелектуальної власності представляють органи усіх гілок влади. Мета забезпечення захисту інтелектуальної власності адміністративними методами й засобами та дотримання прав і законних інтересів осіб під час захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності близька до мети попереднього напрямку.

Адміністративно-правова охорона авторського права та суміжних прав здійснюється суб'єктами публічного управління, що об'єднують діяльність органів виконавчої влади, органів самоврядування та інституцій громадянського суспільства.

Процес оптимізації системи суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні був спрямований на здійснення спеціалізації адміністративно-правових заходів у сфері підтримки правопорядку, встановленого нормами адміністративного законодавства в галузі захисту інтелектуальної власності, та сприяння здійснення правової охорони правовласниками, що забезпечується діяльністю суб'єктів у сфері суспільної діяльності.

Одним із напрямів оптимізації є вдосконалення законодавства, що регулює сферу інтелектуальної власності, з метою спрощення процедур реєстрації та захисту прав на інтелектуальні результати. Це може охоплювати удосконалення процедур подання заявок, скорочення термінів розгляду справ, а також збільшення відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

Оптимізація системи суб'єктів адміністративно-правової охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні спрямована на подолання проблем розповсюдження контрафактної продукції та застосування спрощеної процедури знищення товарів, які містять ознаки порушення прав інтелектуальної власності.

Водночас, крім органів державної влади, повноваження яких у сфері охорони і захисту прав інтелектуальної власності проаналізовані нами вище, охорону й захист прав інтелектуальної власності реалізують інші органи державної влади, установи та організації. Їх повноваження будуть розглянуті в контексті побудови організаційно-правової моделі взаємодії між публічно-правовими суб'єктами охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борута М. В. Система суб'єктів адміністративно-правової охорони авторського права в Україні. *Право і Безпека*. 2011. № 3. С. 128–132.
2. Галунько В. В. Охорона права власності: адміністративно-правові аспекти : монографія. Херсон : ХМД, 2008. 348 с.
3. Глущенко Н. В. Адміністративно-правовий механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності у сфері медицини та біотехнологій : дис. ... д-ра філософії : 081. Суми, 2021. 217 с.
4. Запорожець І. Г. Адміністративно-правові засади управління у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності [Електронний ресурс] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2006. 19 с.

5. Катеринчук І. П. Адміністративно-правова охорона права інтелектуальної власності в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 2. С. 85–88. URL : <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/2/22.pdf> (дата звернення: 25.04.2024).

6. Матвійчук В. К. Інтелектуальна власність як джерело інноваційного розвитку національного господарства / Нац. акад. управління. Київ, 2013. 463 с.

7. Мельник О. М. Цивільно-правова охорона інтелектуальної власності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : 12.00.03 / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2004. 36 с.

8. Миджин Г. Є. Адміністративні методи та засоби захисту прав інтелектуальної власності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 152–155. URL : http://www.lsej.org.ua/5_2020/36.pdf (дата звернення: 25.04.2024).

9. Потоцький М. Ю. Господарсько-правова охорона інтелектуальної власності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : 12.00.04. Міжрегіон. акад. упр. персоналом. Київ, 2014. 32 с.

10. Римарчук Г. С. Адміністративно-правове забезпечення права інтелектуальної власності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів, 2013. 18 с.

11. Селіваненко В. В. Правова охорона інтелектуальної власності у сфері охорони здоров'я (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.03 / НАПН України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. Київ, 2015. 20 с.

12. Хаустов В. К. Система охорони інтелектуальної власності як елемент національної інноваційної політики. *Економічна теорія*. 2009. № 1. С. 50–66.

13. Хома В. О. Система принципів охорони та захисту прав інтелектуальної власності. *Митна безпека*. 2014. № 2. С. 58–65

14. Шишка Р. Б. Охорона права інтелектуальної власності: авторськоправовий аспект. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 368 с.

15. Шпак А. П. Правові засади охорони права інтелектуальної власності у сфері освіти. *Право і безпека*. 2014. № 4. С. 230–233.

16. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України // База «Законодавство України». URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%B> (дата звернення: 25.04.2024).

17. Про оптимізацію системи органів виконавчої влади : Постанова КМУ 10 вересня 2014 р. № 442 / Верховна Рада України // База «Законодавство України». URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF> (дата звернення: 25.04.2024).

18. Конвенція про кіберзлочинність : міжнародний документ виданий Радою Європи 21 листопада 2001 р., ратифіков. ВРУ 7 вересня 2005 р. / Верховна Рада України // База «Законодавство України». URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_575 (дата звернення: 25.04.2024).

REFERENCES

1. Boruta M. V. Systema subiektiv administratyvno-pravovoi okhorony avtorskoho prava v Ukraini. *Pravo i Bezpeka*. 2011. № 3. S. 128–132.
2. Halunko V. V. Okhorona prava vlasnosti: administratyvno-pravovi aspekty : monohrafiia. Kherson : KhMD, 2008. 348 s.
3. Hlushchenko, N. V. Administratyvno-pravovyi mekhanizm okhorony ta zakhystu prav intelektualnoi vlasnosti u sferi medytsyny ta biotekhnolohii : dys. ... d-ra filosofii : 081. Sumy, 2021. 217 s.
4. Zaporozhets I. H. Administratyvno-pravovi zasady upravlinnia u sferi okhorony prav na obiekty intelektualnoi vlasnosti [Elektronnyi resurs] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv, 2006. 19 c.
5. Katerynychuk I. P. Administratyvno-pravova okhorona prava intelektualnoi vlasnosti v Ukraini. *Pivdennoukrainskyi pravnychi chasopys*. 2019. № 2. S. 85–88. URL : <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/2/22.pdf> (data zvernennia: 25.04.2024).
6. Matviichuk V. K. Intelektualna vlasnist yak dzherelo innovatsiinoho rozvytku natsionalnogo hospodarstva / Nats. akad. upravlinnia. Kyiv, 2013. 463 c.
7. Melnyk O. M. Tsyvilno-pravova okhorona intelektualnoi vlasnosti v Ukraini : avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.03 / NAN Ukrainy, In-t derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho. Kyiv, 2004. 36 c.
8. Mydzhyn H. Ye. Administratyvni metody ta zasoby zakhystu prav intelektualnoi vlasnosti. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2020. № 5. S. 152–155. URL : http://www.lsej.org.ua/5_2020/36.pdf (data zvernennia: 25.04.2024).
9. Pototskyi M. Yu. Hospodarsko-pravova okhorona intelektualnoi vlasnosti v Ukraini : avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.04 / Mizhrehion. akad. upr. personalom. Kyiv, 2014. 32 c.
10. Rymarchuk H. S. Administratyvno-pravove zabezpechennia prava intelektualnoi vlasnosti v Ukraini : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Nats. un-t «Lviv. Politekhnik». Lviv, 2013. 18 c.
11. Selivanenko V. V. Pravova okhorona intelektualnoi vlasnosti u sferi okhorony zdorovia (tsyvilno-pravovyi aspekt) : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.03 / NAPN Ukrainy, NDI pryvat. prava i pidpriemnytstva im. F. H. Burchaka. Kyiv, 2015. 20 c.
12. Khaustov V. K. Systema okhorony intelektualnoi vlasnosti yak element natsionalnoi innovatsiinoi polityky. *Ekonomichna teoriia*. 2009. № 1. S. 50–66.
13. Khoma V. O. Systema pryntsyviv okhorony ta zakhystu prav intelektualnoi vlasnosti. *Mytna bezpeka*. 2014. № 2. C. 58–65.
14. Shyshka R. B. Okhorona prava intelektualnoi vlasnosti: avtorskopravovyi aspekt. Kharkiv : Vyd-vo Nats. un-tu vnutr. sprav, 2002. 368 c.
15. Shpak A. P. Pravovi zasady okhorony prava intelektualnoi vlasnosti u sferi osvity. *Pravo i bezpeka*. 2014. № 4. C. 230–233.
16. Konstyutsiia Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR / Verkhovna Rada Ukrainy // Baza «Zakonodavstvo Ukrainy». URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%B> (data zvernennia: 25.04.2024).

17. Pro optymizatsiiu systemy orhaniv vykonavchoi vlady : Postanova KМУ 10 veresnia 2014 r. № 442 / Verkhovna Rada Ukrainy // Baza «Zakonodavstvo Ukrainy». URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF> (data zvernennia: 25.04.2024).

18. Konventsiiia pro kiberzlochynnist: mizhnarodnyi dokument vydanyi Radoiu Yevropy 21 lystopada 2001 r. ratyfikov. VRU 7 veresnia 2005 r. / Verkhovna Rada Ukrainy // Baza «Zakonodavstvo Ukrainy». URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_575 (data zvernennia: 25.04.2024).

M. M. German. OPTIMIZATION OF THE SYSTEM OF SUBJECTS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROTECTION AND PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN UKRAINE

The article is devoted to the optimization of the system of subjects of administrative and legal protection and protection of intellectual property rights in Ukraine. It is emphasized that the organizational component of the organizational and legal mechanism of promoting the protection and protection of intellectual property rights is represented by the bodies of all branches of government. The goal of ensuring the protection of intellectual property by administrative methods and means and observing the rights and legitimate interests of individuals during the protection of rights to intellectual property objects is close to the goal of the previous direction. Process It is emphasized that the administrative and legal protection of copyright and related rights is carried out by public administration entities that combine the activities of executive authorities, self-government bodies and institutions of civil society. At the same time, the process of optimizing the system of subjects of administrative and legal protection and protection of intellectual property rights in Ukraine was aimed at the implementation of specialization of administrative and legal measures in the field of maintaining law and order, established by the norms of administrative legislation in the field of intellectual property protection, and facilitating the implementation of legal protection by rights holders that is provided by the activity of subjects in the sphere of public activity. One of the areas of optimization is the improvement of the legislation regulating the field of intellectual property, with the aim of simplifying registration procedures and protection of rights to intellectual results. This may include improving application procedures, shortening the time frame for processing cases, and increasing liability for intellectual property rights violations. The optimization of the system of subjects of administrative and legal protection and protection of intellectual property rights in Ukraine is aimed at overcoming the problems of the distribution of counterfeit products and the application of a simplified procedure for the destruction of goods that contain signs of infringement of intellectual property rights.

Keywords: intellectual property, protection, protection, subjects, authorities, rights holders.

Стаття надійшла до редколегії 25 березня 2024 року